

Inserati se sprejemajo in veljajo tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljanje velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja potrikokrat na teden in sicer v torek, četrtek in saboto.

VABILO

k naročevanju na

„SLOVENCA“.

Za Ljubljano:

Na dom pošiljan za celo leto 9 gl. — kr.;

" " " " pol leta 4 " 50 "

" " " " četrt leta 2 " 30 "

" " " " en mesec 80 "

V administraciji sprejemati:

Za celo leto . . . . . 8 gl. 40 kr.;

" pol leta . . . . . 4 " 20 "

" četrt leta . . . . . 2 " 10 "

" en mesec . . . . . — " 70 "

posamezne številke . . . . . — " 7 "

Po pošti:

Za celo leto . . . . . 10 gl. — kr.;

" pol leta . . . . . 5 " — "

" četrt leta . . . . . 2 " 50 "

" en mesec . . . . . — " 90 "

posamezne številke . . . . . — " 8 "

Naročnina se pošilja najceneje po poštah nakaznicah (Postanweisungen).

Vredništvo.

Gospodom volilcem radoljiškega in kranjskogorškega okraja.

Bliža se dan volitve deželnega poslanca namesto gosp. L. Pintarja, ki se je zaradi bolehnosti odpovedal poslanstvu.

Vsled pravil njegovih je podpisnemu društvu po takem došel nálog, volilcem nasvetovati moža, ki naj ga volijo.

To nasvetovanje je „Sloveniji“ v tem slučaju toliko lože, ker kandidat, ki si ga je zbral shod mnogih najveljavnejših volilcev 29. dne t. m. v Bledu, je na vsako stran prav po volji njeni. In ta je

gospod **Luka Robič**,
dosluženi viši finančni nadzornik.

Gospod **Luka Robič** je Vaš rojak iz Kranjskegore; iz 20letnega službovanja na Gorenjskem ga dobro poznate, prašajte domoljube kranjskega in postojnskega okraja in zvedeli boste, da je on povsod pri ljudstvu v blagem spominu. Poštenjak skozi in skozi, ki ni ne za trenutek zapustil starodavne zastave Slovencev: „Vse za vero, dom in cara“. On dobro pozna tudi rane naše domovine in je v narodno-gospodarskih zadevah posebno izveden, čemur priča so nekateri spisi v letopisu „Matice slovenske“.

Njega tedaj volite enoglasno, in izbrali ste si pravega zastopnika, značajnega moža, ki ne obrača plašča po vetru, kar se dandanes, žalibog! prepogostoma godí tudi v narodnem taboru.

Možje gorenjski! Pri tej volitvi zopet pokažite, kar ste tako sijajno pokazali pri volitvi **Hohenwartovi**, da Gorenjca častno znamenje je zmirom „mož beseda“!

V Ljubljani, 30. sept. 1874.

Iz odbora političnega društva
„Slovenije“.

Španjska.

Španjska vojska je obrnila pozornost vse Evrope na-se, začele so se vtikati vmes skoro vse evropske vojne moči, po pravici ali ne, tega tu ne bomo preiskavali. Najbrže bo konec te politične štrene ta, da jo bo presekal kak pruski Hohenzollern; vsaj toliko je že zdaj razvidno iz vsega, kar se je godilo, da Pruska še ni popustila misli, že l. 1870 izbuje, posaditi svojega „fanta“ na Španjski prestol. Če ji spodleti, tim bolje za Španjce in za Evropo.

Mi smo dozdej dogodbe na Španjskem le bolj od daleč gledali in poročali svojim bralcem o njih le toliko, kolikor se površno videti more. Da pa bo tudi tistim, ki se morda niso pečali s študiranjem novejših zgodovine španjske, lahko razumeti sedanje vojske vir, in da se ne bodo čudili, če se kaj dozdej še nepričakovanega zgodi, se spustimo v nekoliko natančnejše pretresanje razmer na Španjskem.

Za Španjsko je bil v prejšnjih časih veljaven tako imenovani sališki zakon, po katerem, kakor v Avstriji do l. 1714, ni smel biti ženski spol naslednik na prestolu; če bi bil toraj vladar umrl brez moškega dediča, je prišlo vladarstvo na vladarjevega brata ali njegove moške naslednike.

Španjskega kralja Ferdinanda III. tretja soproga je umrla 17. maja 1829, a ne ta, ne prejšnjih dveh ktera ni zapustila otrok. Če bi imel Ferdinand umreti brez sina naslednika, bi bil moral po takrat še veljavni sališki postavi njegov najstarejši brat Don Karlos kot Karol V. biti njegov pravi naslednik. Pa Ferdinand po smrti svoje tretje soproge se oženi četrtič s svojo 22. letno staro stričnico Marijo

Podlistek.

Sedanjim Črtomirovcem in Valjunovcem.

(Dalje.)

4. Dokler je v sreči bil Črtomir in v časti, bogat in vesel ljubeznivega prihodnjega združenja, v stari veri rad hodi tje na osredek bleskega jezera ter boginji po navadi dari nosi od tega, kar raste pri njega gradu, od čede, žita in novine sadja; ko pa premagan sam pri bohinskem jezeru stoji naslonjen na svoj meč krvavi, z očmi valov globoki brezen meri, strašne mu misli rojijo po glavi, življenje misli vzeti si v slepi veri. . . In kedar se izmakne iz rok mu Bogomila, češ, ne združenja, ločitve zdaj so časi, šel naj vsak sam bo skoz življenja zmede, Bogu sem večno čistost obljubila, in nobena me ne bo premogla sila, bila da

svojemu, svetá Mesiji, nebeškemu bi ženinu nezvesta, nikdar ne morem tvoja biti nevésta; tedaj je jel tgovati in obupovati, češ, res ne smem upati sreče, ki vedno je in bo sovražna meni, ter pravi naposled: Bog je moj up, gozd je moj dom pričujoči; nespametna bila bi z mano zveza, ki me preganja vedno sreče jeza. — Prav taki so tudi sedanji pogani. Dokler so v sreči, bogastvu, zdravji, ljubezni, so srčni, pogumni in ponosni, brezumni, vsi nori; kadar pa so nesrečni, obožajo, obolijo, jih noče osrečiti ljubezen strastna, takrat so vsi malosrčni, obupani, si zavdajajo, se streljajo, obešajo, v vodo skačejo itd.! To je svoboda, kaj ne? To je prostost in krepost! — Tudi Bogomila, dokler je pogana bila v nesreči, sree ni vedelo kam se djati moje, pravi, tolažbe nisem najdla v taki zmoti; obupala sem skoraj takrat reva, kako sem želela v noči tej svit dneva! In res, posijal jej je dan v pravi Kristusovi veri, našla je svit, mir in tolažbo; spoznala je, da zemlja, kjer vijó viharji jezni, je skušnje kraj, da v ognji skusi se zlato, v

boju skaže se junak, v zmagi doseže se venec; da odločeni so roži kratki dnovi, le kratka pot nam je skoz življenje dana, zato pustila v nemar želje najslaje, izročila se Bogu je za čase večne. Ljubezni prave ne pozná, kdor méni, da vgasniti jo more sreče jeza; odkrila se bo tebi unstran groba ljubezni moje čistost in zvestoba, Črtomiru pravi. — In tako z Marijo govorijo in ravnajo pravi kristijanje vsi. V sreči so veseli, Bogu hvaležni, vedno zmerni in ponižni; v nesreči pa Bogu vdani v veri iščejo pomoči in tolažbe, potrpežljivi in stanoviti do konca unstran groba upajo povračila, svesti si, da ne slepa osoda, sreča ali nesreča, temuč modra osoda ali previdnost božja svet vlada. —

5. Dolgo so bili boj krvavi za vero starišev, za malike, končano je bilo vojvodov in vojščakov življenje marsiktero, kri po Krajni, Korotanu prelita napolnila bi jezero; kakor ob ajde žetvi ali pšenice snopovja kope po njivah, ležé tam mrličev trope, med njim Valjun zastonj išče njega, ki kriv moritve je velike. . .

Kristino 10. decembra 1829. Ko se je kmalo potem pokazalo, da je upati od nje naslednika, je Ferdinand, podkurjen po svoji častilakomni in gospodarstva željni soprogi, 29. maja 1830 iz kraljeve oblasti, tedaj popolnoma samovoljno in absolutistično, pod imenom „pragmatične sankcije“ izdal pravice drugih udov kraljeve rodovine podirajoč „ukaz“, ki je djal sališko postavo ob veljavo; toraj je Ferdinand, preziraje vtemeljene pravice svojega brata Don Karlosa, samolastno svojemu otroku, tudi če bi bila hči, dal pravico do španjskega prestola.

Tej popolnoma samovoljni naredbi najbolj absolutističnega vseh kraljev, čegar spridenost in hudobnost se ni nikjer tako jasno pokazala, kakor ko je 18. marca 1808 svojega očeta puntarsko z prestola prekucnil, se je vpri v svoji pravici očitno prikrajšani pravi dedič prestola Don Karlos, pa tudi večji del Španjske na vso moč. Ali dasiravno so ugovarjale najmočnejše njemu prijazne evropejske moči, posebno Francoska, tej postavi, katero je on le naslanjaje se na svojo absolutično vsegamogočnost sklenil proti sališkemu zakonu, je on vendar ni preklical, marveč stopila je v veljavo, ko je kraljica Marija Kristina 10. oktobra 1830 porodila hčerko; a s tem je bil razžaljen ne le Don Karlos, ampak tudi ljudstvo, ki je bilo po večini prijazno dinastiji in pripoznalo, da ima le Don Karlos pravico do prestola. Ta tako obžalovanja vredna pragmatična sankcija, po kateri je Ferdinand samovoljno in predrzno teptal pravice postavnega naslednika z nogami, je kriva vse nesreče, ki je zadela Španjsko in žalibog jo bije še zdaj!

Pa če tudi pustimo na strani ta mahljej, s katerim je ta samolastni mogočnjak s pragmatično sankcijo vsekal po Španjcih, so imeli ti še drug vzrok ustavljati se Ferdinandovemu ukazu; dvomili so namreč nad tem, ali je hči Marije Kristine prava naslednica za prestol, in to po vsi pravici.

Že ko je Ferdinand živel, so se vzdignili nekteri slavni junaki z mečem borit se za oskrunjeno pravo, pa imeli so nesrečo, vsi so bili premagani in Ferdinand, med čegar vladanjem ječe za politične hudodelnike niso bile nikdar prazne, je strahoval španjski narod do svoje smrti 29. sept. 1833. Brž po njegovi smrti se je pričel notranji boj in vzročil čisto nov red, po vsi deželi močno razširjena karlistična stranka je namreč proglasila brata umerlega kralja, Don Karlosa, kot Karola V. za

kralja. V Madridu pa je vladala Marija Kristina v imenu svoje 3 leta stare hčere Izabele.

Španjska se je razdelila v dva tabora, v Karliste in Kristince. Prva stranka je imela glavno naslombo pri prebivalcih baskijskih provincij, kateri so videli, da so njihove stare pravice „fueros“ imenovane, v nevarnosti. Žalostni notranji boj je trajal od leta 1833 do l. 1840, na obeh straneh so slovela imena vojskovodij.

Po različnih in raznovrstnih dogodbah se je Don Karlos V. 18. maja 1845 odpovedal svojim pravicom do španjskega prestola, sprejel naslov „grofa Molina“ in se podal v Trst, kjer je umrl 10. marca 1855.

Zapustil je tri sinove, najstarejši je Don Karlos, kateremu na prid se je bil oče odpovedal prestolu. Ta kraljevič je 14. sept. 1846 bil pobegnil s svojim slovečim generalom Cabrerom iz Španjskega na Angleško, kjer je kot Don Karlos VI. se potezal za svoje pravice do španjskega prestola; pa tudi on se je moral po raznovrstnih skušnjah, ko je bil slednjič s svojim najmlajšim bratom Ferdinandom in svojim generalom Ortegom in več prijatelji 3. aprila 1860 pri Torbosi vjet, po sili odpovedati kraljevemu prestolu ter je umrl, kakor oče, pod imenom „grof Montemolin“ 13. januarja 1861 v Trstu, njegov brat Ferdinando pa že 2. januarja istega leta.

Od treh sinov Don Karlosa V. je toraj ostal le še srednji, Don Ivan, do kterega je prišla vsled napadenega sališkega zakona pravica do kraljestva; ko je pa tudi ta umrl, je podedoval to pravico sin njegov, zdanji Don Karlos VII.

Ta pravi kralj španjski, Don Karol je rojen v Ljubljani 30. marca 1848, kjer je bivala njegova mati med potovanjem, in sicer v sedanji Mahrovi hiši zraven gimnazijskega poslopja; krstil ga je isti dan knezoškof Anton Alojzij Wolf, nazoč je bil tudi tukajšnji stolni župnik Zupan. Pri krstu je dobil ime Karl Marija Dolorosa.

Iz tega, kar smo do zdaj rekli, sledi, da so rodovinski nasledniki Don Karlosa V. edini postavni kralji španjski, kajti Ferdinand ni imel pravice samovoljno in le naslanjaje se na svojo absolutično oblast nedotakljive, svete in s prisego vtrjene rodovinske pogodbe sališkega zakona ovreči in po pragmatični sankciji, ki ni po ničemur postavno veljavna, svojega brata, ki je imel po tej pogodbi pravico do pre-

stola, izključiti od dedšine le zato, da bi vstrel svoji vladaželjni soprogi Mariji Kristini in svojo „hčer“ Izabelo spravil na kraljevi prestol.

Politični pregled.

V Ljubljani 30. sept.

Avstrijske dežele.

Cesarica ostane 3. oktobra v Baden-Badenu, da obiše tam bivajočo nemško cesarico. Tudi cesar Viljem utegne tje priti. „P. Lloyd“ vidi v tem nov dokaz posebne prijaznosti med vladarskima rodbinama.

Dunajski liberalci so jako zadovoljni, ker sta za bogoslovsko fakulteto v Inšpruku imenovana dva nova profesorja, ki nista jezuita. G. Stremajer, pravi „N. fr. Presse“, je tedaj za odstranjenje jezuitov več storil, kakor se je pričakovalo.

„Wehrzeitung“ naznanja, da je obrist Uchatius iznašel nov kanon iz bron, kateri je ravno tako izvrsten kakor Kruppovi jekleni, pa stane le 500 gold., jekleni pa 1600 gold. Vojni minister je zarad tega ukazal poskusiti Uchatiusov kanon; če je res tako izvrsten, se bodo pri naši armadi vpeljali Uchatiusovi, ne pa Kruppovi kanoni.

Ogerski državnik Deak je nevarno zbolel. Celi Budapešt, pravi IV. „Frdbl“, je zarad njega v skrbi in z Budapešto tudi Dunaj in Avstrija. Menda zato, ker se je po njegovem in Beustovem receptu naredila tako ugodna sprava med Avstrijo in Ogrji? — P. N. pretresa davkarske načrte Ghyczeve, ki upa v treh letih denarne zadeve ogrske v red spraviti. Primankljev za prihodno leto bode znašal kakih 12 milijonov goldinarjev.

Vnanje države.

Pruska vlada je „nemštvu na korist“ poljska imena 21 mest spremenila v nemška in vradnijam zapovedala v prihodnje rabiti le ta nemška imena. Ko se je kralj Friderik Viljem III. polastil Poznanskega, je svojim novim poljskim podložnikom rekel: „Združeni boste z mojim kraljestvom, pa ne bode vam treba zatajiti svoje narodnosti; vaš jezik se bode poleg nemškega rabil pri vsih očitnih obravnavah“. Kako se s to kraljevo obljubo strinja ravnanje sedanje vlade? Pa ubogi Poljaki so že vajeni trpeti krivico.

Bismark zopet nekaj kuha; pravijo, da hoče v zvezi s Serranom Španjcem Izabelinega sina Don Alfonza dati za kralja. V ta namen je poslal veliko denarjev Serranu, ki ž

Ako bi ne bil dajal tvoj meč podpore, duhovnik reče Črtomiru, kdaj ugasnila bila bi kriva vera, bi vdova ne bila žen marsiktera. — Tako so bili nekdanj, tako so še zdaj knezi in vladarji, vojvodi in predstojniki krivi, da se morijo ljudje ter prelija se kri človeška; kolika odgovornost, ako se podpira kriva vera, pospešuje zmeta in zloba. — Da bi enkrat se sklenile poti naju, pravi Črtomiru Bogomila, me tukaj vidiš zdaj v samotnem kraju, in ko vmes svetuje mu duhovni: Tvoj pot je v Oglej, da položil na-te roke bo patrijarh, ako duh te žene, ko si pogubljal jih, oteti brate, duhovnega te storil bo, ko mene; v deželah jutra čakajo bogate te žetve, ne zamudi je nobene, le hitro v Oglej, tje do patrijarha, da posveti te mašnika, duš varha; — pristavi spet Bogomila: Da bodo znani božji jim obeti, jih oznan'vat pojdi v slovenska mesta, v nebesih čakala bom pri očetu, da čez majhen čas, dokler žalujejo po tebi oteta krdela, prideš k meni v mesta sveta. — Koliko zasluženja si lahko pridobijo knezi in vladarji, bodi si du-

hovski ali deželski, kateri modro skrbijo za svoje podložne, otévajo zmotam in krivicam, vodijo v duhu svete vere po pravi poti k časni in večni sreči. Koliki dobrotniki so oni cerkvi in vernikom, in koliko veselje jih čaka med otetimi krdeli v nebeškem zveličanji! —

6. Moč in oblakov vojsko je obojno končala temna noč, jenjal je šum vnanji, toda potihnil mu vihar ni v prsah boja, in ko premagan pri bohinjškem sam jezeru življenje misli vzeti si v slepi veri, nekaj mu predrzno roko ustavi; bila je lepa Bogomila! tvoja podoba, ki izpeljala me je iz boja, reče Črtomir. — Kedar z ribičem neznan mož pride po stezi zeleni, talár in štola, znaminja poklica, povesta mu, da služi Nazarenu, po meč bi desna Črtomirova bila se stegnila, v ti priči se prikaže Bogomila. — Ko je pripovedovala mu, kako je zanj molila, kako bom povrnil ljubezen, skrb, kar si trpela za-me? . . . Ti sužno moje bo življenje celo; ti gospoduj čez vero, misli, delo! — reče Črtomir. In ko mu obeta, da zvesta čakati hoče ga z otetimi krdeli pri

Bogu, izmed oblakov solnce zdaj zasije in mavrica na blede Bogomilo lepote svoje čisti svit izlije, nebeški zor obda obličje milo, jož, ki v oči mu sili, komaj skrije, da ni nebo nad njim se odklenilo, da je na svetu, komaj si verjame, tako Črtomira ta pogled prevzame. . . Dar ribču dá, in njim, ki so zaklad mu nosili; kar Staroslav zlata še hrani za-me, daj ga sirotam, reče Bogomila. . . In ko: O čakaj, mi dopolni prošnjo eno! predno se ločiva, Bogomila pravi, da mi v skrbeh ne bo srcé vtopljeno, pričo mene odpovej se zmotnjavi, dokler te posveti krst, se zamudi, voda je blizo in duhovnik tudi; molčé v to prošnjo Črtomir dovoli, in ko krščuje ga duhovni, od veselja sveti obraz se device. . . Razlagajo, ko pride v Akvilejo, mu sveta pisma prosta zmote vsake, postane mašnik, v prsah umrjejo nekdanji upi, med svoje rojake Slovence gre, in dalje čez njih mejo, do smrti tam preganja zmot oblake.

(Konec prih.)

njimi plačuje vojakom zastalo dnino. „Augsb. Allg. Ztg.“ se iz Pariza poroča, da utegnejo Don Alfonza že meseca oktobra za kralja oklicati! — V Königsbergu so porotniki obsodili 36 ljudi, ki so bili krivi rogoviljenja v Kvednavu. 20 jih pride v ječo na 2 do 5 let, 16 pa na 4 mesece do 3 leta. Eden je bil za nekričnega spoznan.

Francoski bivši prezident Thiers se je podal na Laško. Med potjo je bil v Grenoble in Vizilleu posebno prijazno sprejet in „N. fr. Pressi“ se že poroča, da je ministerski svet sklenil zaradi tega odstaviti Vizilškega župana. — Pri volitvi za narodno skupščino v Angersu je zmagal republikanec Maillé z 51.500 glasovi. Vladin kandidat Bruas je pa dobil 48.000 glasov. 18. oktobra bodo 4 nove volitve in nekaj pozneje zadnjih 7.

Iz **španjskega** bojišča ni nič novih poročil, razun da Serrano prevzame brž ko ne poveljstvo armade v središču. Pruski ladiji ste se odpeljali proti Lizbonu, pa v Santandru že pričakujejo 7 družih nemških bark. — Čez zimo se misli tudi Bazaine podati v Madrid, kamor je njegova žena že prišla.

Srbski „Vidovdan“ méni, da mir na izhodu ne bo dolgo trpel in da Srbiji ne ostane družega nego oboroziti se in biti pripravljeni. Tudi more skušati zvezati se z Rumunci, Bulgarci, Grki in Črnogorci. Knez Milan je 26. t. m. vrnivši se iz Laškega prišel na Dunaj.

Deželni zbori

Šesta seja deželnega zbora kranjskega 30. sept. Poslanec Obreza poda postavi podoben predlog zaradi vravnjanja nekterih šolskih zadev. Predlog mladoslovenskega poslanca je nemšk in podpisan po nekterih nemškutarjih, Slovencev ga ni nobeden podpisal; prihodnjič ga bo g. Obreza vtemeljil.

Poslanec grof Barbo in tovariši stavijo interpelacijo do vlade zaradi že znanega obnašanja viteza Vestenecka pri delitvi delitvi državne podpore na Dolenskem in vprašajo: Ali je vlada preiskala na tanko to dogodbo in kaj je že storila ali misli storiti z vitezom Vesteneckom. — Interpelacijo sprejme vladni zastopnik vit. Widmann.

Potem odgovarja vladni zastopnik na interpelacijo poslanca dr. Poklukarja zaradi zamenjanja ljubljanskega mahu, rekoč, da vladna komisija res ne more nič storiti, ker ne najde povoda, krajna komisija pa je delovala, ali zdaj so se ji jele zapreke staviti po prebivalcih samih. Grabne vzdržavati pa je dolžnost posestnikov, ne komisije, ki sicer rada pomaga, če se kdo do nje obrne.

Gledé interpelacije grofa Barbota in družnikov o vravnjanju žandarjev z novinci v Št. Jerneji odgovarja načelnik deželne vlade, da je ukazal natančno pozvedovanje in bo odgovoril zboru, kedar in kar bo zvedel.

Na dnevnem redu je prvo poročilo gospodarskega odseka o načrtu postave o varovalnem času divjine. Pri tej točki se ogrejejo nekteri zastopniki vélikega posestva do kratke debate, potezaje se za divjaščino, ker se jim je za lov odločeni čas prekratek zdel. Zato se postava sprejme z nekterimi majhnimi premembami. Poročilo finančnega odseka o storjenem dolgu 122.000 gl. in o njegovem poplačanju in poročilo finančnega odseka o dodatnem načrtu postave zavolj začasnega preklica veljavnosti § 45. postave od dne 29. aprila 1873. l. dež. zak. št. 21. in zaradi razpisane dodatne 8% deželne priklade za l. 1874. na neposredne davke se sprejmeta. Gospod Horak vtemeljuje

svoj v zadnji seji stavljeni predlog, da bi se odbitek od hišnega davka za vzdrževanje poslopij v Ljubljani povikšal od 15% na 30%, — ravno tako dr. Razlag svojega zavolj vravnjanja reke Krke. Poročilo deželnega odbora o izročanju državnih dovoznih cest v Postojni in Logatcu v vzdrževanje po okrajnih cestnih odborih se izroči odseku, potem se več drugih poročil o računih in proračunih različnih deželnih zakladov in vino- in sadjerejske odobri.

Izvirni dopisi.

Iz Trsta 25. sept. Te dni se je „domorodno društvo“ zopet zdramilo in imelo je 19. t. m. sejo, ktera pa je bila pičlo obiskovana, deželni poslanec Wittman prebere navet političnega odseka, kateri se glasi, da domorodno društvo v svoji glavni seji se izjavi proti oni od deželnega zbora nasvetovani reformi, in je zato, da se obdrži stari volilni red s 4 mestnimi razredi in 6. okolič. okraji. Poslanec Nabrgoj zahvali se v imenu okolice za podpiranje okoličanskih pravic in Wittman odgovarja, da društvo bode tudi prihodnjič okoličane podpiralo, dokler se bodo skazovali dobri sobratje mesta.

Ker je to društvo bilo ustanovljeno, da drami in zbuja avstrijsko čutje v mestu (ktere naloge se je do sedaj le žalibog premalo držalo), upamo da bode ono v kratkem svoj glas povzdignilo in protestiralo proti oni nesramni predrznosti naših lahonov o priliki, ko se je v Rimu spomin prihoda laške druhali 20. sept. obhajal, ktero dogodbo je „Slovenec“ v št. 113 svojim bralcem že naznanil.

Saj je bilo društvo tako hitro pri rokah, da se spomenica napravi, da se prihodnjič procesija sv. R. T. omeji, — toraj še bolj je pričakovati, da bode svojo domorodnost in udanost pokazalo, ker sedaj je treba pokazati, da mesto drugače misli, ko peščica onih, ki take nesramne in predrzne demonstracije pripravljajo.

Iz Gorice, 29. sept. Poročal si že dragi nam „Slovenec“, na kratko o zgubi, ki je zadela goriško škofijo. Dovolj, da ti tudi jaz nekoliko poročim. Dr. Hrasta, vodje semeniškega, o katerem zamoremo kratko sicer pa, z jedernatim popolnim izrazom reči, „mož je bil“, v istini, mož po božji volji, ni ga več med nami. Božji previdnosti je tako dopalo, da ga je poklicala k sebi v cvetnih letih, ko se je tako neumorno žrtoval za narod, da, za narod je delal pokojni učenjak! Za narod, ki ima sedaj v razburjenih časih, ko tulijo na vseh voglih sveta vražji vetrovi, ki se pretepajo peklenki elementi, edino rešilno podlago na ramah duhovščine, ako noče na veke propasti v sedanji zlobni babilonski zmešnjavi. In duhovščini je bil pokojni pravi žarni ideal.

Bilo je 18. septembra. Podaj se z menoj, ljubi moj bralec, v goriško semenišče. Okoli pol ure končalo je 82 duhovnov, po večem iz goriške škofije, duhovne vaje. Ljubezen do ranjcega gnala je duhovščino pred sobo bolnika, ki je takrat začel se bojevati z neusmiljeno blede smrtjo. Preč.g. proš pride iz sobe bolnikove. Solze, britke solze žalosti, ki stiska in krči srce, so polivale visokemu gospodu obraz. Tjekaj, liberalec, tjekaj bi se koj moral ustopiti ter ogledati si ono „črno trumo“, o kateri meniš, da jo že imaš v besagi, ki boje zastopa celo tvoja vražna načela (vide gor. „Isonzo“); videl bi bil može - korenjake za sveto pravico in resnico, namreč videl bi jih bil — v solzah! Glej! pa prav te solze

morale bi ti biti porok, da nimaš ni trohice polja med njimi, da vsak in vsi obsojujejo tvoje blago; one solze so ti bile sveta prisega, da hočejo tudi vrlo stopati po stopinjah s smrtjo se borečega! Vreden je blagi pokojnik, da posnemamo njegove lepe lastnosti! Na bojnem polji stojmo možko, na polji izolikovanja napredujmo, kurimo v srcih svojih sveti ogenj žive ljubezni do cerkve, do naše skale, sv. Očeta; trudimo se do mraka za blagor naroda! Te lastnosti nam je ranjki kazal vselej djansko!

„Mož je bil“. Priča tega bil je krasni imposantni spreved na pokopališče. Neštevilna množica, ljudje vseh stanov, vseh barv, vse je bilo zastopano; še celo zagrizeni posvetnjak, kateremu „far“ diši skozi deveti zid, majal je z glavo: „Škoda za moža“.

Celih 10 let je bil ranjki vodja tukajšnjega osrednega semenišča; 10 let je uril bogoslovce, da bodo hrabro sukali v življenji „duha orožje sveto“. Le škoda, škoda, da mu je bil odmerjen tako kratek dan delovanja! Sicer pa „diem non perdidisti“, tako mu lahko kličemo nad hladnim grobom!

Domače novice.

Ljubljana, 1. oktobra.

(Nova realka ljubljanska) se bo menda 14. in 15. te m., toraj dva dni, z veliko slovesnostjo odpirala. K tej svečanosti je tudi povabljen minister Stremajer, ki je tudi obljubil, da za gotovo pride, ker se rad kaže. Program slovesnosti nam še ni znan, le toliko vemo, da bo precej važna točka tudi pojedina v kazini. Iz Ljubljane, se ve da, bo vabljenih mnogo „notabilitét“, načelnštva različnih uradov in menda tudi društev — se ve da — le nemškutarških. Tudi vrednike časnikov mislijo vabiti — toda se ve, da le nemških. „Tagblatt“, „Laib. Ztg.“, „Schulzeitung“. Slovenskih listov vredniki so jim pa menda „plebs“, ki ne gredo med gospodo, ktera se bo sukala krog ministra Stremajerja. Slovenskim vrednikom je na tem prav malo ležeče, ali se sprehajajo po prostorih in občudujejo poslopje ali ne, tudi nimajo časa za to; vendar pa kaže ta pristranost pri slovesnosti o poslopju iz slovenskega denarja napravljenem, pri stvari, za ktero bo tudi dalje slovensko ljudstvo moralo naj več plačevati, kakega značaja je vodstvo ljubljanske hranilnice. Taka brezobzirnost in brezaktnost je razžaljiva za deželo in tudi za narod.

(O „narodni tiskarni“) je sklenil zadnji občni zbor, da se za zdaj ne proda še nobena tiskarna, marveč da se na obe vzame na posodo 22.000 gld., s kterimi bi se stari dolgovi poravnali. Dobro! Samo če se bo našel kdo ki že tako zadolženi tiskarni posodi tak znesek. Če bi se pa do konca leta ne dobilo vsaj 10000 gld. na posodo, potem se bo vendar-le prodala mariborska tiskarna.

(Državni poslanec Martin Hočevar) iz Krškega je dolžan Kranjski deželi nič manj ko 130.000 gold. kot najemnik deželne priklade. Ker tega zneska dežela od njega dobiti ne more, ga bo morala zdaj tožiti. Tak domoljub je tedaj ta poslanec Martin Hočevar, da še deželi ne da, kar jej gre, in dežela mora denar na posodo jemati! In takega domoljuba (?) so dolenjska mesta v državni zbor poslala! Joj!

(Porotne sodbe) so se 28. t. m. zopet pričele, pa ne bodo posebno dolgo trajale.

Razne reči.

— Razširjavec ponarejenih bankovcev po 1 gold. je bil te dni na Dunaji zasačen. Doma je iz Modene pri Korminju in se piše Jarič. Na Dunaj je prišel začetkom tega leta in se pečal s prodajanjem sadja. Kmalo potem, ko se je tam naselil, so se jeli nahajati ponarejeni bankovci po 1 gid. in policija je stopila na noge, da bi zasačila razširjevalca, kar se je še le zgodilo, ko je skušal pri neki branjevki zopet ponarejen bankovec izdati. Ko so preiskali njegovo stanovanje, so našli pri njem še nekoliko taci bankovcev v postelji, a ne veliko. Kje jih je dobival, tega pri zaslišanju ni hotel povedati. Ker se je pokazalo, da tudi tisti bankovci, ki so se pri nas izdajali, prihajajo od laške meje, kjer je ta Jarič doma, ni dvomiti, da mora biti fabrika blizu Korminja.

— Iz Št. Lorenca pri Ptui se nam poroča zopet žalostna novica. 20. septembra zvečer so v št. lovrenški fari razdivjani fantje nekega hlapca v oni fari ubili. Obnašali so se pa s tako surovostjo in divjostjo, kakoršna je le nememu, besnemu živinčetu lastna. — Ako moramo vsaki dan slišati, brati in tudi gledati, kako se premišljeno vera in čednost dozda še dobrih kmečkih src na smeh stavi, se svetohlinsko iz src trga; vere prosti hudobnež pa hvalisa s poštenjakom, — ali saj, ako se zagriniti ne da, po ječah pita; komu boče po tem takem taka besnost še vganjka?

— Statistična poročila iz Trsta. Meseca avgusta je bilo rojenih 370 otrok (l. 1873 v tem mesecu 476), umrlo je pa 314 oseb (l. 1873 v tem mesecu 400). Porok je bilo 59 (l. 1873 pa 104). Največ jih je umrlo 11. avg., namreč 22, najmanj 18., namreč 6. Najviša temperatura je bila dne 2., avg. namreč 31.9° C., najnižja 16., avg. namreč 12.3° C. — V tem mesecu je bilo zaklanih: 1461 volov, 86 krav, 7 konj, 1802 telet, 2440 koštrunov in 15 ja gnjet.

— Kaznilnica za ženske graškega sodnijskega okraja se bo prestavila iz Lankovca na Kranjsko, tako da bomo imeli tu res vse hudodelnike v deželi. Vlada se pogaja namreč s posestnikom tako imenovanega „Jermanovega grada“ pri Begnjah na Gorenjskem blizu Radoljice, in kakor slišimo, bo kupila ta grad za 100.000 gold., česar bo gotovo gosp. Jerman najbolj vesel, ker toliko bi mu prav gotovo nihče ni bil dal za to posestvo. Te dni je šel višji državni pravdnik g. Gabrijel ogledat si grad in posetvo. Če se mu je pripravno zdelo, dobi Gorenjsko gotovo kaznilnico za ženske, ktere bodo pa kmetovalcem mnogo koristile, ker jih bodo lahko najemali za majhno plačo za poljska dela, ktera smejo opravljati pod nadzorstvom svojih čuvajev.

— Orjaška stava. V Št. Lamprehtu na Avstrijskem je stavlil nek kmetiški fant za 10 gld., da nese 2½ vagana pšenice 20 minut daleč in sicer — z zobmi. Res prime žakelj z zobmi, ga vzdigne in nastopi pot. Pa ni še dospel do polovice, in že leži na tleh, žakelj pa na njem. Toraj je zgubil 10 gld. in še dva zoba, ktera mu je žakelj brez klešč izdrl. Ko so se mu priče smejale, je rekel mirno: „Hm! kaj mi dé ta dvojna zguba! Parkrat bom manj pijan, zobá me pa vsaj nikoli bolela ne bota.“

— Hud potres je razdjal mesto Antigue Quatemali (v srednji Ameriki).

— Velik vihar je bil 22. t. m. na kitajskem otoku Hongkongu. 8 bark se je po-

topilo ali razbilo; veliko drugih pa bilo vrženih na morje; na tisuče ljudi je smrt storilo in mnogo hiš je podrtih. Škoda je neizmerna.

— Zblaznela vsled čitanja slabih romanov. Pred 14. dnevi je prišla v Bubenče blizu Prage 24letna gospodičina V. St. iz Č. Kostelca svojo žlahto obiskat; obnašala se je pa drugi dan tako, da so jej morali zdravnika pripeljati. Ta je spoznal, da je dekle zblaznelo ter jo je dal v norišnico odpeljati. — Vzrok njene blaznosti je čitanje „napenjajočih romanov“, kteri so jo tako zmešali, da je sebe mislila — za španjsko kraljico, ter od vsacega zahtevala, naj ji poljubi roko in se pred njo uklanja.

— Zanimive iznajdbe. Profes. Charl. Bayet in abé Duchesné, ki sta pred nekoliko meseci, dobivši podporo od francoske akademije, adpotovala na izhod, sta se te dni vrnila zopet domu. V arhivih na gori Atos in v Solunu na Grškem sta našla nove liste slavnega rokopisa poglavij sv. Pavla; imenuje se „Caesarea“, in 32 listov evangelija sv. Matevža s srebrnimi črkami na rudečem pergamentu pisanih. Vrh tega sta našla v Tesaliji mnogo do sedaj še neznanih napisov, mnogo zapisnikov iz Homera, Demostena, Ajschina, Sukidida in konečno rokopis antologije palmoške z odlomki iz Sofokla, Menandra, i. dr., ki še niso bili objavljeni. Če je le vse res.

— Na vislice z njim! V angleškem gledišču v Cambridge so igrali nedavno žaligr „Marija Martin“. Gledališčini ravnatelj misli, da že zadosti občinstvu, ako mu pokaže vislice, na katerih je imel morilec Kordes viseti. Toda občinstvo ni bilo s tem zadovoljno ter je klicalo: „Na vislice z njim!“ in je po vsi sili hotelo, da Kordesa obesijo. Ravnatelju je bilo jako žal, da ni občinstvu zamogel napraviti tega veselja, ker ni smel dotičnega igralca obesiti brez njegovega lastnega privoljenja. Slavno občinstvo pa ni bilo s tem zadovoljno, počelo je kričati, ter zahtevalo vstopnino nazaj.

Umrli so:

25. sept. Ema Siberer, otrok mašinskega voznika, 4¼ l., za vnetjem vratu — Frančiška Škrjanc, posestnika otrok, 1¾ l., za drisko.

26. sept. Ivana Turšič, delavsk otrok 4 m., za drizgo. — Ferdinand Jakše, komisijonarjev otrok, 1½ l., za vnetjem vratu. — Marija Avsenik, fa. br. uradnika žena, 52 l., za srčno napako.

27. sept. Marija Siberer, maš. voznika hči 6½ l., za vnetjem vratu.

29. sept. Viljem Češko, prokurista sin, 6 l., za vnetjem vratu. — Jakob Učak, delavec, 31. za pljučno sušico.

Eksekutivne dražbe.

2. oktbr. 3. Marko Muhor-jevo iz Železnika (1324 gl.), — 3. Fr. Mat. Salešič-ovo iz Radoviča (960 gl.), obe v Metliki. — 2. Jurij Zalarj-ovo iz Keparij (790 gl.) v Ložu. — 2. Ant. Primo-ovo iz Bičjega (3126 gl.) v Ljubljani. — 2. Jan. Benedikt-ovo (635 gl.) v Nov. Mestu. — 2. Jan. Jakopin-ovo iz Kamelj (1510 gl.) v Ložu. — 2. Jan. Benedikt-ovo (635 gl.) v Nov. Mestu. — 2. Mat. Uranič-ovo iz Taborja (1757 gl.) v Kranji. — 2. M. Slabodnik-ovo (1195 gl.) v Metliki. — 1. Jan. Ulčar-jevo iz Mal. vrha (2334 gl.) v Litiji. — 1. Pet. Šajn-ovo iz Knežaka (1100 gl.), v Bistrici. —

3 oktbr. 3. Ant. Berčan-ovo iz Brezja (2916 gl.), — 3. Jak. Čušnovar-jevo iz Vač (4585 gl. in 2746 gl.), — 3. Jarnej Rant-ovo iz Spodnje Zadobrave (340 gl.) vse v Ljubljani. — 3. Jan. Jereb-ovo iz Hraš (7716 gl.) v Kranji. — 3. Marj. Stefanč-ovo iz Dobravice (4200 gl.) v Metliki. — 2. Jurij Seran-ovo iz Nazaveč (600 gl.), — 2. Bart. Košel-ovo iz Gor. polja (580 gl.), obe v Kamniku. — 2. J. Mavsner-jevo iz Kalca (1585 gl.), — 2. P. Prus-ovo iz Radovice (1206 gl.) obe v Metliki. — 1. Jak. Bergant-ovo iz Goričan (1660 gl.) v Vel. Lašič.

Telegrafične denarne cene

30. septembra.

Papirna renta 70 60. — Srebrna renta 74.—, — 1860letno državno posojilo 108.50. — Bankine akcije 988 — Kreditne akcije 249 50. — London 109.10. — Srebro 103 40. — Ces. kr. cekini —. — Napoleon 8.77.

Denarstvene cene.

29. septembra.

Državni fond.		Denar.	Blago.
5% avstrijska papirna renta		70 80	70 95
5% renta v srebru		74 10	74 20
Srečke (lozi) 1854. l.		102 50	103.—
" " 1860 l. celi.		108 75	109.—
" " 1860. l., petinke		111 75	112 25
Premijski listi 1864. l.		135 25	135 75
Zemljiščine odveznice.			
Štajarske po 5%		93 50	94.—
Kranjske, koroške in primorske po 5%		86 50	—.
Ogerske po 5%		77.—	77 50
Hrvaške in slavonske po 5%		80.—	—.
Sedmogradske po 5%		75 75	76 25
Delnice (akcije).			
Nacionalne banke		9 59	9 91
Unionske banke		130 25	130 50
Kreditne akcije		251.—	251 25
Nižoavstr. eskomptne družbe		920 —	—.
Anglo-avstr. banke		164 75	165.—
Srečke (lozi).			
Kreditne po 100 gid. a. v.		165 50	165 75
Tržaške " 100 " k. d.		106.—	106 50
" " 50 " " "		52.—	53.—
Budenske " 40 gid. a. v.		25.—	25 50
Salmove " 40 " " "		30 50	31 50
Palfi-jeve " 40 " " "		25 50	26 50
Clary-jeve " 40 " " "		23.—	24.—
St. Genois " 40 " " "		24.—	25.—
Windischgrätz-ove " 20 " " "		19.—	19 50
Waldstein-ove " 40 " " "		20 75	21 20
Srebro in zlato.			
Ces. cekini		5 26	5 27
Napoleonsdor		8 79 ½	8 80
Srebro		103 50	103 56

Drevje naprodaj!

Podpisana županija ima v gozdu na **Nanosu** naprodaj okoli **2000 drevces**, bukovih in jelovih po 10 do 26 palcev debelih.

Kdor želi to drevje kupiti, naj se osebno ali pismeno oglasi pri podpisani županiji.

Županija Poddraga, 19. sept. 1874.

Jože Bratož,
župan.

(46-2)

Jurij Dornik-ova zaloga olja v Trstu.

Pošilja se s poštanim povzetjem (Postnachnahme), s plačano colnino, voznino (poštino), posodo in vsemi drugimi stroški, do vsake postaje avstrijsko-ogrske monarhije, od 25 funtov dalje. — Zapisniki cene se dobé zastoj in franko. (4-35)

VABILO.

Podpisani obrtniki vljudo vabijo vse ljubljanske in okoličanske obrtnike (rokodelske mojstre), v **nedeljo 4. oktobra** dopoldne o 10. uri v **magistratno dvorano** na dogovor zaradi ustanovitve

rokodelske družbe,

ktera naj ima namen: medsebojno podpirati svoje ude v obrtniških zadevah, kakor tudi nje in njihove rodovine o času bolezni in onemoglosti. Naj noben obrtnik ne zamudi se shoda vdeležiti, kajti tukaj gre za blagor vsacega posameznega.

V Ljubljani 30. sept. 1874.

Janez Novak, Jernej Tavčar, Martin Petrin, J. Luzner, Jak. Huber, Jan. Dovgan, Fr. Drašler, Jožef Regali, And. Plečnik, Janez Slapničar. (50-1)